

Õiguskantsler

S. M.
XXX

Teie 22.11.2012 nr

Õiguskantsler 21.12.2012 nr 6-4/121665/1205836

Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta

Teise kohaliku omavalitsuse territooriumil koolis käivate õpilaste transpordikulude hüvitamine

Lugupeetud proua M.

Pöördusite xx.2012. a minu poole avaldusega, mis puudutab Teie laste kooli ja koolist koju sõiduga seotud kulude hüvitamist. Leidsite, et XXX vald, mis on Teie elukohajärgne kohalik omavalitsus, peaks hüvitama Teile Teie laste YYY koolis käimisega seotud transpordikulud ning kulude hüvitamisest keeldumine riivab Teie õigusi.

Leian, et XXX vallal ei ole seadusest ega põhiseadusest tulenevat kohustust hüvitada XXX vallas elavate, kuid väljaspool XXX valda koolis käivate õpilaste sõidukulusid. Samuti leian, et XXX Vallavolikogu xx.2012 määrusega nr xx kehtestatud „XXX valla õpilastele sõidukaartide väljastamise ning koolisõiduks tehtud kulu XXX valla eelarvest hüvitamise kord“ ei ole osas, milles see ei kohusta XXX valda hüvitama väljaspool XXX valda koolis käivate laste transpordikulusid, vastuolus põhiseaduse §-s 12 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõttega.

Järgnevalt põhjendan oma seisukohta.

I Faktilised asjaolud

1. Selgitasite, et elate XXX vallas, kuid Teie kaks last käivad YYY koolis, kuna see kool asub Teie talule kõige lähemal. YYY koolini on Teie talu juurest xx km, lähimasse XXX valla kooli on Teie talu juurest xx km ning XXX gümnaasiumi xx km.
2. XXX vald on keeldunud korraldamast Teie lastele transporti YYY kooli ning samuti on keeldunud hüvitamast bussipiletitele kuluvat raha.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

3. YYY linn hüvitab Teie laste kuupiletite rahast 25 %.

II Põhiküsimus

4. Antud asjas on põhiküsimuseks, kas XXX Vallavalitsusel on kohustus hüvitada nende XXX vallas elavate laste kooli ja koolist koju sõiduks tehtavad kulud, kes käivad mõne teise kohaliku omavalitsuse munitsipaalkoolis.

III Õiguskantsleri seisukoht

(i) Valla seadusest tulenevad kohustused

5. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) § 10 lg 1 kohaselt tagab vald või linn koolikohustuslikule isikule, kelle elukoht asub selle valla või linna haldusterritooriumil, võimaluse omandada põhiharidus (1. – 9. klass). Seega kehtib põhimõte, et igale koolikohustuslikule lapsele on tagatud koolikoht põhihariduse omandamiseks just tema enda elukohajärgses vallas või linnas.
6. Kui laps käib mõne teise kohaliku omavalitsuse munitsipaalkoolis, mitte oma elukohajärgse kohaliku omavalitsuse munitsipaalkoolis, on lapse elukohajärgne vald või linn kohustatud PGS § 83 lg 1 järgi osalema selle teise munitsipaalkooli tegevuskulude katmises (proportsionaalses osas).
7. Lapse kooliskäimisega kaasnevad transpordikulud ei ole kooli tegevuskulud ning nende katmise või hüvitamise kohustust PGS vallale või linnale ei sätesta. Ainuke erijuhtum sõidukulude katmiseks teise kohaliku omavalitsuse poolt on sätestatud PGS §-s 49 hariduslike erivajadustega õpilastele.¹
8. **Seega ei ole XXX vald seaduse alusel kohustatud hüvitama XXX vallas elavate, kuid väljaspool XXX valda koolis käivate õpilaste sõidukulusid.**

(ii) Valla õigusaktid

9. XXX vallas reguleerib õpilaste koolisõidu kulude hüvitamist XXX Vallavolikogu xx.2012. a määrus nr xx „XX valla õpilastele sõidukaartide väljastamise ning koolisõiduks tehtud kulu XXX valla eelarvest hüvitamise kord“ (Kord).
10. Korra § 3 sätestab loetelu isikutest, kellel on õigus tasuta sõidukaartidele. Nimetatud sätte järgi on õigus tasuta sõidukaartidele XXX valla koolide õpilastel ning XXX Vallavalitsuse kehtestatud elukohajärgse kooli määramise tingimustel ja korras mittestatsionaarses õppevormis põhiharidust omandaval õpilasel, samuti väljapoole XXX valda õpilaskoju suunatud õpilasel.

¹ Kui hariduslike erivajadustega õpilane asub nõustamiskomisjoni soovitusel õppima väljaspool elukohajärgse valla või linna haldusterritooriumi asuvasse kooli, on elukohajärgne vald või linn kohustatud korraldama transpordi või hüvitama õpilase sõidukulud.

11. Korra § 9 sätestab sõidukulu hüvitamise erijuhtudel. Korra § 9 lg 1 järgi hüvitatakse sõidukulu Eesti rahvastikuregistri andmetel XXX vallas elavale, kuid väljaspool XXX valda õppivale õpilasele, kui hariduse omandamine väljaspool õpilase teeninduspiirkonna kooli on põhjendatud, v.a juhul, kui õpilasele on riigi või mõne teise omavalitsuse õigusaktiga vastavasse kooli ja koolist koju sõiduks tehtud kulu hüvitamine tagatud. Sama sätte teise lõike kohaselt on hüvitist õigus saada õppeperioodi igas kuus nelja sõidupileti ulatuses.
12. Ülaltoodud sätte kohaselt on võimalik saada hüvitist ka väljaspool XXX valda koolis käivate õpilaste sõidukulude hüvitamiseks, kuigi väga piiratud ulatuses (ühes kuus neli sõidupiletit). Tegemist on kohaliku omavalitsuse diskretsiooniotsusega ning Kord ei sätesta mingeid kriteeriume, millest lähtudes loetakse hariduse omandamine väljaspool õpilase teeninduspiirkonda põhjendatuks.

(iii) Valla otsus sõidukulude hüvitamisest keeldumise kohta ja selle võimalik vaidlustamine

13. Teie avaldusest ei nähtu, kas olete XXX Vallavalitsuselt saanud ka kirjaliku otsuse, milles vallavalitsus keeldub Teie laste sõidukulude hüvitamisest. Kui Te seda saanud ei ole, siis soovitan Teil esitada Korra § 9 lõike 1 alusel XXX Vallavalitsusele kirjalik taotlus oma laste kooli ja koolist koju sõiduks tehtavate kulude hüvitamiseks, kus põhjendate oma laste hariduse omandamist väljaspool XXX valda (kooli lähedus kodule jms). Teie taotluse lahendamisel peab XXX Vallavalitsus lähtuma haldusmenetluse seadusest. Haldusmenetluse seadus nõuab, et XXX Vallavalitsus peab oma kaalutletud otsuse Teile kirjalikult teatavaks tegema. Kui XXX Vallavalitsus peaks Teie laste sõidukulude hüvitamisest keelduma, tuleb vallavalitsusel oma otsuses keeldumist põhjendada, muuhulgas selgitades ka seda, miks vallavalitsus otsustas antud juhul mitte kohaldada Korra § 9 lõikes 1 ettenähtud erandit.
14. Kui Te XXX Vallavalitsuse otsusega ei nõustu, siis on Teil võimalik vastavat XXX Vallavalitsuse otsust halduskohtus vaidlustada.² Õiguskantsler ei saa kohustada XXX Vallavalitsust hüvitama Teie laste koolisõidu kulusid. Õiguskantsler saab hinnata üksnes seda, kas kohaliku omavalitsuse aktid on kooskõlas põhiseaduse ja seadustega ning kui ei ole, siis kohustada kohalikku omavalitsust viima oma õigusaktid põhiseaduse ja seadustega kooskõlla.

(iv) Korra võimalik vastuolu põhiseadusega

15. Kuna Kord näeb ette tasuta sõidukaardid XXX vallas elavatele ning XXX valla koolides käivatele õpilastele ning ei näe ette sõidukulude hüvitamist nendele XXX valla lastele, kes ei käi XXX valla koolides, siis tõusetub küsimus, kas selline erinev kohtlemine on kooskõlas põhiseaduse (PS) §-s 12 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõttega.
16. PS § 12 lg 1 sätestab üldise võrdsuspõhiõiguse, selle põhiõiguse kaitseala riivega on tegemist siis, kui leiab aset võrdses seisundis olevate isikute ebavõrdne kohtlemine.³

² Haldusakti tühistamiseks tuleb kaebus kohtule esitada 30 päeva jooksul haldusakti Teile teatavaks tegemisest. Mis puudutab kohtu poole pöördumisega seotud praktilisi küsimusi, siis leiate abi ja nõu Justiitsministeeriumi veebilehelt (www.just.ee).

³ RKPJK 7.06.2011 otsus asjas nr 3-4-1-12-10, p 36.

17. Samal ajal ei ole võrdsuspõhiõigus piiramatu ning PS §-ga 12 on vastuolus vaid selline ebavõrdne kohtlemine, millel puudub legitiimne eesmärk või mis on selle eesmärgi suhtes ebaproportsionaalne – mis ei ole eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik või mõõdukas.⁴
18. Kuigi diskrimineerimiskeeld laieneb ka seadusi ja määrusi andvate organite tegevusele, lasub viimastel lai otsustusruum erineva kohtlemise mõistliku ja asjakohase põhjuse paikapanemisel ning ka piirangu proportsionaalsuse hindamisel. „Sotsiaalsete õiguste tagamisel on seadusandjal avar diskretsiooniõigus ja kohtud ei tohi seadusandja asemel asuda langetama sotsiaalpoliitilisi otsuseid. Sotsiaalsete põhiõiguste täpsem maht sõltub ka riigi majanduslikust olukorrast.“⁵
19. Riigikohus on rõhutanud, et lubamatu on üksnes selline erinev kohtlemine, mis on ilmselgelt asjakohatu.⁶
20. Nagu seadusandja, nii peab ka kohalik omavalitsus oma õigusloomes igal juhul arvestama võrdse kohtlemise nõuet, seejuures ka juhul, kui tegemist on omavalitsuse poolt oma eelarvest vabatahtlikult makstavate toetuste või osutatavate teenustega⁷. Samas on omavalitsus oma valikutes võrdsuspõhiõiguse piiramisel vabam, kui tegemist ei ole toetuste või teenustega puudust kannatavatele isikutele ega seesuguse toetuse või teenusega, mida isik saaks omavalitsuselt omavalitsusel lasuva kohustusliku ülesande tõttu nõuda.⁸ Nagu ülalpool viidatud, ei ole kohalikul omavalitsusel seadusest tulenevat kohustust kooli ja koolist koju sõiduks tehtavate kulude hüvitamiseks.
21. Nagu eespool märgitud on Riigikohus seisukohal, et PS § 12 lg 1 riivega saab olla tegu üksnes siis, kui ebavõrdselt koheldakse sarnases (võrdses) olukorras olevaid isikuid. Isikute võrreldavuse hindamiseks on oluline konkreetnes kaasuses määrata võrdluse lähtekoht. Seega tuleb otsustada, kas tegemist on sarnases olukorras olevate, st võrreldavate isikute gruppidega. Seejärel tuleb kirjeldada isikute erinevat kohtlemist.
22. Kord näeb ette tasuta sõidukaardid ehk transpordikulude kompenseerimise XXX vallas elavatele õpilastele, kes käivad XXX valla koolides. XXX vallas elavatele õpilastele, kes omandavad haridust väljaspool XXX valda, transpordikulud üldjuhul ei kompenseerita (erandiks Korra § 9, mis võimaldab piiratud ulatuses sõidukulude hüvitamist ka väljaspool XXX valda koolis käivatele õpilastele).
23. Mõlema õpilaste grupi puhul on ühendavaks asjaolu, et nii XXX vallas kui väljaspool XXX valda õppivad lapsed vajavad kooli jõudmiseks transporti ning neil tekivad sellega seoses ühesugusel viisil kulud. Samuti ühendab mõlemat õpilaste gruppi asjaolu, et kõigi õpilaste elukoht on XXX vallas. Leian, et need asjaolud võimaldavad vaadelda transpordikulude kompenseerimise aspektist võrreldavate gruppidena nii õpilasi, kui koos õpilastega ka nende vanemaid, sest lapse transpordikulud tasub üldjuhul tema vanem ning tasuta sõidukaartide võimaldamisel või mittevõimaldamisel on rahaline mõju pere rahalisele seisule tervikuna.

⁴Samas, p 35.

⁵RKHK 10.11.2003 otsus asjas nr 3-3-1-65-03, p 14.

⁶RKPJK 21.01.2004. a otsus asjas nr 3-4-1-7-03, p 37.

⁷RKPJK 8.03.2011 otsus asjas nr 3-4-1-11-10, p 62.

⁸Samas.

24. Ühele vaadeldud perede grupile (pered, kes elavad XXX vallas ja kelle lapsed käivad XXX vallas koolis) kompenseeritakse tasuta sõidukaartide näol lapse koolis käimisega seotud sõidukulud, teisele grupile (pered, kes elavad XXX vallas ja kelle lapsed käivad koolis väljaspool XXX valda) mitte, seega on käesoleval juhul tegemist võrreldavate isikute gruppide erineva kohtlemisega.
25. Järgnevalt tuleb hinnata, kas leidub legitiimne (st põhiseadusega kooskõlas olev) eesmärk, mis võimaldaks kahe eelkäsitletud perede grupi erinevat kohtlemist õigustada.
26. PGS § 83 lg 1 näeb ette, et munitsipaalkooli tegevuskulude katmises osalevad täies ulatuses teised vallad või linnad proportsionaalselt selles koolis õppivate õpilaste arvuga, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub nende valdade või linnade haldusterritooriumil. Seega valla elanikest laste õppimine väljaspool XXX valda on valla jaoks otseselt seotud rahaliste kulutustega, kuna teisele omavalitsusele tuleb hüvitada õppekoha maksumus.
27. Kuna suur osa kooli ülalpidamisega seotud kulusid (nt soojusenergia ja elektri kulu, suures osas ka majandus- ja personalikulud) ei sõltu otseselt õpilaste arvust koolis, siis õpilaste siirdumine teiste omavalitsuste koolidesse ei pruugi oluliselt vähendada XXX valla kulutusi oma koolide ülalpidamiseks. Seega suurendab XXX vallas elavate laste teistes omavalitsustes asuvatesse koolidesse suundumise kokkuvõttes XXX valla kulutusi võrreldes olukorraga, kus vallas elavad lapsed käivad valla koolides.
28. Seega ei soovi vald olukorras, kus tema territooriumil on olemas võimalused hariduse omandamiseks, võtta meetmeid, et selliste lisakulude tekkimist soodustada. Rahaliste vahendite kokkuvõtte võimaldab vallal efektiivsemalt oma ülesandeid täita, sh parandada kohaliku hariduse jätkusuutlikkust ja kvaliteeti.
29. Leian, et eesmärk valla kulude kokkuvõtte jaoks ei ole lubamatu. Ka Riigikohus on korduvalt leidnud, et avalike rahaliste vahendite kokkuvõtte ja säästlik kasutamine võivad olla erineva kohtlemise legitiimseks põhjuseks (sh sotsiaalsfääris).⁹
30. Pean võimalikuks, et lisaks kulude kokkuvõtte eesmärgile võib isikute erineval kohtlemisel olla ka teine legitiimne eesmärk. Nimelt on PGS-is ette nähtud iga-aastase rahalise toetuse andmine munitsipaalkoolidele riigieelarve vahenditest pedagoogide palgavahendite ja täienduskoolituse, investeringute ning õppevahenditega seotud kulude katmiseks.
31. PGS § 82 lg 7 kohaselt on munitsipaalkoolide osalise riigieelarvelise rahastamise puhul toetuse suuruse määramise aluseks hariduse infosüsteemi järgne õpilaste arv planeeritavale aastale eelneva aasta 10. novembri seisuga. Seega saavad munitsipaalkoolid, sh XXX vallas asuvad koolid riikliku toetust üksnes nende õpilaste eest, kes tema koolides õpivad. Kui lapsed asuvad õppima teiste omavalitsuste koolidesse, liigub nendega kaasa ka riiklik toetus munitsipaalkoolide ülalpidamiseks.
32. Rakendades meetmeid, mis motiveerivad lapsi mitte teiste omavalitsuste õppeasutustesse õppima asumata, sh sõidukulude mitte hüvitamine teistes omavalitsustes koolis käivate laste puhul, püüab omavalitsus tagada seega ka suuremat riiklikku toetust oma haridusasutustele ja selle kaudu (omavahendite säästliku kasutamise eesmärgi kõrval) sarnaselt juba väljatooduga hariduse andmise jätkusuutlikkust ja kvaliteeti oma territooriumil.

⁹ Vt näiteks RKPJK 7.06.2011 otsus asjas nr 3-4-1-12-10, p 42.

33. Riigikohus on korduvalt rõhutanud, et õiguste ja vabaduste piirangud peavad olema põhiseaduse § 11 teisest lausest tulenevalt proportsionaalsed ehk vajalikud demokraatlikus ühiskonnas.¹⁰ Järgnevalt vaatlengi, kas võrdsuspõhiõiguse piirang on käesoleval juhul proportsionaalne, ehk sobiv, vajalik ja mõõdukas.
34. Meetme sobivus tähendab, et meede võimaldab piirangule seatud eesmärki saavutada. Vaieldamatult ebaproportsionaalne on sobivuse mõttes üksnes abinõu, mis ühelgi juhul ei soodusta eesmärgi saavutamist.¹¹
35. Sõidukulude mittehüvitamine motiveerib lapsevanemat mitte panema last väljaspool XXX valda asuvasse kooli, sest see on rahaliselt tema jaoks ebasoodne võrreldes olukorraga, kus tema laps õpib XXX valla koolis. Seega leian, et meede on eespool välja toodud eesmärkide saavutamiseks sobiv.
36. Põhiõiguse piirang on vajalik, kui selle eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne muu, isikut vähem koormava, kuid seejuures sama efektiivse vahendiga.¹² Käesoleval juhul on keeruline välja tuua mõnda muud analoogilist meetet, mis motiveeriks vanemaid või eestkostjaid lapsi mitte teiste omavalitsuste koolidesse suunama ja võimaldaks sellega kokku hoida valla rahalisi vahendeid või neid riigilt nn pearaha näol lisaks saada. Seetõttu leian, et meetet (sõidukulude mittehüvitamine) võib lugeda ka vajalikuks eespool nimetatud legitiimsete eesmärkide saavutamisel. Ühtlasi tuleb seejuures arvestada, et omavalitsusele tuleneb PS § 154 lõikest 1 õigus ja kohustus otsustada ning korraldada seaduse alusel iseseisvalt kõiki kohaliku elu küsimusi, mille üheks osaks on ka õigus valikute tegemiseks selle kohta, milliste (legitiimsete) vahenditega tagada rahaliste vahendite laekumine kohalikku eelarvesse.¹³
37. Meetme mõõdukuse ehk proportsionaalsuse kitsamas mõttes hindamiseks „...tuleb kaaluda ühelt poolt võrdsuspõhiõigusesse [...] sekkumise ulatust ja intensiivsust ning teiselt poolt [...] eesmärgi tähtsust. Seejuures kehtib põhimõte: mida intensiivsem on põhiõiguse riive, seda mõjuvamad peavad olema riivet õigustavad põhjused [...]“.¹⁴
38. Erineva kohtlemise intensiivsuse hindamisel on minu arvates oluline küsimus, kas teises omavalitsuses õppivatele õpilastele sõidukulude hüvitamata jätmine võis oluliselt piirata nende võimalust saada oma võimetele ja vajadustele vastavat haridust.
39. XXX vallas on tagatud võimalus saada alg-, põhi- ja gümnaasiumiharidust. Mul ei ole alust kahelda, et XXX koolides pakutav haridus vastab kõigile õigusaktides sätestatud nõuetele. Et see nii ei oleks, pole oma avalduses väitnud ka Teie.

¹⁰ Samas, p 43.

¹¹ Samas, p 44.

¹² Samas, p 49.

¹³ RKPKJ 8.03.2011 otsus asjas nr 3-4-1-11-10, p 60.

¹⁴ RKPKJ 5.08.2001 otsus asjas nr 3-4-1-2-01, p 17.

40. See on vanema valikuõigus, kas suunata oma laps õppima XXX vallas asuvasse kooli või muus omavalitsuses asuvasse kooli. Suunates oma lapse õppima mujale, peab vanem olema ühtlasi teadlik sellest, et sellega seoses võivad tekkida täiendavad kulud nt transpordi näol. Erineva kohtlemise aluseks oleva tingimuse rakendumine on seega sõltuvuses vanema enda valikutest. Mõõnan, et lapsevanema soov panna oma laps õppima teise omavalitsuse õppeasutusse võib tuleneda mitmetest inimlikult mõistetavatest põhjustest, näiteks püüdest võimaldada oma lapsele haridust mõnel põhihariduse õppesuunal (lisatunnid teatud ainetes või täiendavad õppeained), millel õppimiseks lapsel on vanema arvates loomulikke eeldusi, kuid mida XXX valla koolides omandada ei ole võimalik. Samuti võib vanema motiiviks teise valla kooli valikul olla kooli lähedus (nagu Teie puhul). Siiski ei kaalu vanemate selline soov minu arvates käesoleval juhul üles eespool välja toodud XXX valla eesmäärke hariduse rahastamise tagamisel.
41. Erinevat kohtlemist ei muuda ebamõõdukaks ka asjaolu, et hüvitisest ilma jäetud õpilased ja nende vanemad on XXX valla rahvastikuregistri järgsed elanikud. Mõõnan, et elukoht kohaliku omavalitsuse territooriumil näitab isiku seost selle omavalitsusega ja tähendab ühtlasi, et osa XXX valda registreeritud lapsevanema tulumaksust laekub valla eelarvesse. Samas ei saa omavalitsuse elanikuks olemise fakt tähendada, et isik saab alati piiranguteta kõiki omavalitsuse poolt võimaldatavaid hüvesid ning elanike gruppide omavaheline erinev kohtlemine ei ole isegi kaaluka põhjuse olemasolul võimalik. Omavalitsuse ja tema elanike suhted põhinevad küll üldjuhul mõlema poole panustamisel, kuid omavalitsuse poolt osutatavad teenused ei ole siiski otsene vastutasu isiku poolt makstud tulumaksu või muu isiku panuse eest.¹⁵
42. Riive intensiivsuse hindamisel tuleb lisaks arvestada seda, et alahindamata küll transpordikulude hüvitamise majanduslikku mõju, on siiski tegemist üksnes suunava, aga mitte absoluutse mõjuga meetmega, mis võib küll raskendada, kuid ei saa võtta üheltki vanemalt otseselt õigust oma last teise omavalitsusse kooli panna.
43. Leian, et mul pole alust pidada käesoleval juhul omavalitsuse poolt rakendatud võrdsuspõhiõiguse piirangut ebamõõdukaks. Nagu eespool märgitud, on Riigikohus rõhutanud, et omavalitsus on oma valikutes võrdsuspõhiõiguse piiramisel vabam, kui tegemist ei ole toetuste või teenustega puudust kannatavatele isikutele ega seesuguse toetuse või teenusega, mida isik saaks omavalitsuselt omavalitsusel lasuva kohustusliku ülesande tõttu nõuda. Kuna käesoleval juhul ei ole tegemist kummagagi nimetatud valikuõigust piiravatest olukordadest - hüvitist makstakse õpilase või tema pere majanduslikku olukorda hindamata, seega mitte abivajadusest lähtudes, ning toetuse maksmiseks ei ole omavalitsusel seadusest tulenevat kohustust, siis on ka see lisaargumendiks, mis ei võimalda omavalitsuse poolt tehtud valikuid kahtluse alla seada.

¹⁵ RKPJK 8.03.2011 otsus asjas nr 3-4-1-11-10, p 64.

44. **Kokkuvõtteks olen seisukohal, et XXX vallal ei ole seadusest ega põhiseadusest tulenevat kohustust hüvitada XXX vallas elavate, kuid väljaspool XXX valda koolis käivate õpilaste sõidukulusid. Samuti leian, et XXX Vallavolikogu xx.2012 määrusega nr xx kehtestatud „XXX valla õpilastele sõidukaartide väljastamise ning koolisõiduks tehtud kulu XXX valla eelarvest hüvitamise kord“ ei ole osas, milles see ei kohusta XXX valda hüvitama väljaspool XXX valda koolis käivate laste transpordikulusid, vastuolus põhiseaduse §-s 12 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõttega.**

Tänan Teid veelikord pöördumise eest ning soovin Teile rahulikku jõuluaega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder